

दर्जनौं अवैध अस्पताल सञ्चालनमा
हुँदै न अनुगमनसञ्जय मिश्रा
रौतहट ।

रौतहटमा मापदण्ड पुरा नगरी खोलिएका दर्जनौं निजी अवैध अस्पतालमा झोले डाक्टरहरूले उपचार गरी एकतर्फ सवै नेपालीको ज्यानसँग खेलवाड गरिरहेका छन् । उपचारको नाममा त्यस्ता अस्पतालमा बिरामीसँग लाखौं रुपैयाँ लुटिरहेका छन् तर नियमनकारी निकाय मौन बसेको गुनासो बढ्दै गएको छ । नियमनकारी कुनै पनि निकायबाट उक्त अवैध अस्पतालको अनुगमन निरीक्षण भएको देखिएको छैन । त्यसको ज्वलन्त उदाहरणको रूपमा रहेको छ शिवनगरस्थित आनन्द होस्पिटल । जिल्लाको मध्यभाग गरुडा नगरपालिका शिवनगर स्थित वर्षौंदेखि अवैधरूपमा मापदण्ड पुरा नगरी आनन्द होस्पिटल प्राली सञ्चालनमा रहेको छ । प्यारालाइसिस पक्षाघात (लकवा) रोगको ग्यारेन्टी उपचारको नाममा झोले डाक्टर उमेश प्रसाद

जैसवालले प्रत्येक बिरामीसँग एक देखि डेढ लाख रुपैयाँसम्म लुट्दै आएका छन् । तर नियमनकारी कुनै पनि निकायले हालसम्म नियमन अनुगमन गरेको छैन । स्थानीय प्रशासन, स्थानीय निकाय अथवा औषधी व्यवस्था विभाग वीरगंज मुकदर्शन बनेको छ । आनन्द पोलिक्लिनिक एक्युप्युचर शिवनगरले २०७३ साउन १९ गते जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय गौरबाट स्वीकृति लिएर २०७६ फागुन १३ गते गरुडा नगरपालिकामा नविकरण गरेको तथ्यांक रहेको छ । तथ्यांकमा आनन्द पोलिक्लिनिक एक्युप्युचर रहेको छ तर यथार्थमा आनन्द होस्पिटल प्रा लि नाम राखेर वर्षौंदेखि संचालन गर्दै आएका जैसवालले बिरामीहरूसँग लाखौं रकम लुट्दै आएका छन् । अस्पतालमा बेड राखेर प्रक्रिया पुरा नै नगरी दर्जनौं बेड राखेर नक्कली डाक्टर उमेश प्रसाद जयसवालले बिरामीहरूको स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष रूपमा खेलवाड गरिरहेका छन् ।

स्थानीय स्रोतका अनुसार जैसवालले नियमनकारी निकायलाई पैसाको प्रभाव र राजनीतिक दबाबमा पारेर अहिलेसम्म बिरामीलाई उपचार गर्ने निहुँमा लुट्दै आएका छन् । गाउँ गाउँमा दुलाल राखेर पक्षाघात भएका बिरामीहरूलाई आफ्नो हस्पिटलमा ल्याएर उपचारको नाममा उनले आर्थिक लुट मच्चाउँदै आएका छन् । झण्डै एक दशकदेखि उनले नेपाल सरकारको स्वास्थ्य मन्त्रालयले निर्धारण गरेको मापदण्ड विपरित गैरकानुनी रूपमा होस्पिटल संचालन गर्दै आएको स्थानीयहरूले बताएका छन् । निजी स्तरको होस्पिटल संचालन गर्न नेपाल सरकारको स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभागद्वारा निर्धारण गरिएको परिपत्र अनुसार २८ वटा बुँदामा लेखिएकाका पूर्वाधार पूरा गर्नुपर्दछ । तर बिना पूर्वाधार आनन्द होस्पिटल प्रा लि गैरकानुनी रूपमा संचालन हुँदा कुनै पनि निकायबाट कारवाही नगरिएको स्थानीयहरूले गुनासो गर्दै आएका छन् । आनन्द होस्पिटल पुटा उदाहरण मात्र हो रौतहट जिल्लाको प्रायः सबै पालिकामा मापदण्ड विपरित दर्जनौं निजी अस्पताल सञ्चालनमा रहेका छन् । अवैध रूपमा सञ्चालित त्यस्ता अस्पतालहरूमा एकातर्फ बिरामीको स्वास्थ्यसँग खेलवाड गरिरहेका छन् भने अर्को तर्फ

उपचारको नाममा बिरामीसँग लाखौं लाख असुल गरिरहेका छन् । यस्तै गुनासो आपुष्टि केही महिना अघि जिल्ला प्रशासन र जिल्ला प्रहरीको संयुक्त टोलीले शुक्रदेव चौक स्थित एक निजी अस्पतालमा छापामारी तीनजना भारतीय नक्कली डाक्टरलाई पक्राउ गरी कारवाहीको दायरामा ल्याएको थियो । पालिका भित्र कसैले पनि बिना मापदण्ड पुरा गरी अस्पताल, क्लिनिक, मेडिकल सञ्चालन गरेर नागरिकको स्वास्थ्यसँग खेलवाड गर्छ भने त्यस्तालाई कारवाहीको दायरामा ल्याउने अधिकार स्थानीय निकायसँग रहेको छ । तर विभिन्न राजनीतिक प्रभावको कारण जिल्लाको १८ स्थानीय तह मध्ये प्रायः कुनै पनि पालिकाले अहिलेसम्म अनुगमनको पहल गरेको देखिएन । रौतहटका प्रमुख जिल्ला अधिकारी हिरालाल रेग्मीले गैरकानुनी रूपमा जिल्लामा सञ्चालनमा रहेको निजी अस्पतालहरूमा अनुगमन गर्ने पहिलो अधिकार स्थानीय निकायको रहेको बताए । तर स्थानीय तहसँगै अन्य निकायले ध्यान नदिँदा जिल्ला प्रशासनबाट चाँडै अनुगमन शुरू गर्ने तयारी भइरहेको प्रजिअ रेग्मीले बताए । शिक्षा र स्वास्थ्य जस्ता नागरिकसँग प्रत्यक्ष सरोकारको विषयमा स्थानीय प्रशासनसँगै स्थानीय निकायका प्रमुखहरूको पनि ध्यान जान जरुरी छ ।

दीर्घकालीन असर हुने निर्णय
नगर्न ज्ञापनपत्र

वीरेन्द्ररमण

जनकपुरधाम ।

नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले मधेश प्रदेश सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएपछि सरकार अल्पमतमा परेको भन्दै कुनैपनि खालको दीर्घकालीन कार्य नगर्न भन्दै चार दलले मुख्यमन्त्री सरोजकुमार यादवलाई ध्यानाकर्षण पत्र बुझाएका छन् । नेकपा एमालेका संसदीय दलका नेता सरोजकुमार यादव, माओवादी केन्द्रका संसदीय दलका नेता भरत प्रसाद साह, जनमत पार्टीका संसदीय दलका नेता महेश प्रसाद यादव र लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टीका उपनेता उपेन्द्र महतोले मुख्यमन्त्री यादवले सरकार अहिले अल्पमतमा रहेको र विभिन्न योजनाहरूको रकमान्तरण जस्ता कार्य सरकारले गरिरहेको त्यसलाई तत्काल रोक माग गरेका छन् । स्थानीय तहलाई दिँदै आएको सशर्त अनुदानमा अनियमित हुने खेल नखेलन मुख्यमन्त्री यादवलाई आग्रह गरेको लोसपा उपनेता महतोले बताए । उनले सरकार अल्पमतमा रहेको अवस्थामा सरकारले कुनै योजना संचालन गरेर आफु खुसी गर्नुको साटो बरु विश्वास मत लिएर जान चुनौती दिए ।

विवादित बनेका थिए । सशर्त अनुदान वितरणमा भ्रष्टाचार भएको भन्दै संसदीय छानबिन समिति बनेको छ । तर समितिले प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको छैन । आर्थिक वर्षमा पनि स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदान वितरण मनपरी ढंगले गर्न लागेको सूचना पाएकाले मुख्यमन्त्रीको ध्यानाकर्षण गराएको हो ।

प्रचण्ड संघीयता
विरोधी: मुख्यमन्त्री

मधेश प्रदेशका मुख्यमन्त्री सरोजकुमार यादवले माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवम् प्रधानमन्त्री पुष्प कमल दाहाल (प्रचण्ड) संघीयता विरोधी रहेको आरोप लगाएका छन् । उनले मधेश प्रदेश संघीयताको असफल अभ्यासमा लागेको अवस्थालाई त्यसलाई अस्थिरता मचाउने कार्य

गरिरहेको आरोप लगाए । उनले माओवादी अध्यक्ष प्रचण्ड नै संघीयता सबल र टिकाउ नहोस भन्ने खालको गतिविधिमा लागेको आरोप लगाए । चार दलले बुझाएको ध्यानाकर्षण पत्र पछि संचारकर्मीहरूसँग कुरा गर्दै उनले मधेश प्रदेश संघीयताको असफल अभ्यास गरिरहेको अवस्थामा माओवादी अध्यक्षले त्यसलाई उधलपुथल मचाउने कार्य गरेको आरोप लगाए । उनले नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले पहिला नै संघीयता नचाहेको स्पष्ट पारेको उल्लेख गर्दै उनले राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सभापति रवि लामिछानेलाई सरकारमा ल्याउने नेतृत्व संघीयताको पक्षधर हुनै नसक्ने जिकिर गरे । मुख्यमन्त्री यादवले संघीयतामाथि प्रहार गर्न मधेश प्रदेशमा पटक पटक विश्वासको मत फिर्ता लिने,

कर्मचारीको सरुवा गर्ने लगायतका गतिविधि संघ सरकारले गरेको आरोप लगाए ।

प्रदेश सभाको
बैठक आह्वान

मधेश प्रदेश सभाको तेस्रो बैठक आह्वान गरिएको छ । नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले मधेश प्रदेश सरकारलाई दिएको समर्थन फिर्ता लिएसँगै प्रदेश सभाको अधिवेशन अन्त्य गरिएको थियो । मधेश सरकारको सिफारिसमा प्रदेश प्रमुखको कार्यालयबाट जेष्ठ २१ गते दिउँसो २ बजेका लागि तेस्रो अधिवेशन आह्वान गरिएको हो । प्रदेश प्रमुखको कार्यालयबाट निमित्त सचिव लुम्बनाथ पोखरेलद्वारा हस्ताक्षरित पत्रमा प्रदेश प्रमुख सुमिता देवी भण्डारीबाट अधिवेशनका आह्वान लागि जानकारी गराएको जनाएको छ ।

अत्यधिक गर्मीका कारण विद्यार्थी मुर्छित

मधेशदृष्टि
रौतहट ।

पछिल्लो केही दिनदेखि बढेको गर्मीको कारण रौतहटस्थित विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरू मुर्छित हुनथालेपछि विद्यालयहरू धमाधम विदा दिइरहेका छन् । स्थानीय वृन्दावन नगरपालिका ७ ससुअवा धमौरा स्थित श्री रुपा नेपाली पाल माध्यमिक विद्यालयमा सोमबार अत्यधिक गर्मीको कारण एकजना बालिका मुर्छित भएकी हुन् । नगरप्रमुख विनोद प्रसाद पटेलले अत्यधिक गर्मीसँगै बालिका छोरे रोगको बिरामी भएकाले मुर्छित भएको बताएका छन् । उपचार पछि बालिका निको भएको मेयर पटेलले जानकारी दिए । पछिल्लो एकसातादेखि बिहान सूर्योदय हुना साथ चर्को घाम सँगै अत्यधिक गर्मी बढिरहेको कारण जिल्लाको जनजीवन कष्टकर बनेको छ । गर्मीले सर्वसाधारण मानिस काम विशेष बाहेक घरबाहिर निस्कन छाडेका छन् । सरकारी कार्यालयमा सेवाग्राहीको संख्या न्यून भएको छ । तीन चार दिनदेखि ४० डिग्रीको हाराहारीमा तापमान रहँदा सर्वसाधारणको जनजीवन

प्रभावित बनेको हो । आईतबार बौधीमा नगरपालिका ८ सरमुजवाका ५५ बर्षिय जयमंगल यादवको अत्यधिक गर्मी सहन नसकेर देवाही गोनाही मौलापुर सडकखण्ड अन्तर्गत लाल बकैया

पुलमा बलेर मृत्यु भएको थियो । यसैबीच शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई रौतहटका प्रमुख रामविनय कुमार सिंहले जिल्लाको १८ वटै पालिकामा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूलाई वर्षे

विदाबाट कट्टा हुने गरी बिदा दिन आग्रह गरेका छन् । केही दिनदेखि बढेको अत्यधिक गर्मीको कारण विद्यालयमा अध्ययन गर्न आउने बालबालिकाहरू मुर्छा पर्ने तथा अन्य लक्षणहरूले ग्रसित भइरहेको हुँदा तत्काल विद्यालयमा बिदा दिन प्रमुख सिंहले सूचना जारी गरेका छन् । जिल्लाको इशानाथ, कटहरिया र गरुडा नगरपालिकाले जेठ १६ गतेदेखि १८ गतेसम्म तीन दिनका लागि विद्यालयमा विदा दिएका छन् ।

सिरोहियालाई थप ३ तीन हिरासतमा राख्न अनुमति

मधेशदृष्टि

जनकपुरधाम ।

नागरिकतासम्बन्धी कसुरमा पक्राउ परेका कान्तिपुर मिडिया ग्रुपका अध्यक्ष कैलाश सिरोहियालाई थप ३ दिनको म्याद थपिएको छ । सोमबार जिल्ला अदालत, धनुषामा उनलाई पेश गरिएकोमा म्याद थप गरिएको हो । गत शुक्रबार अदालतले सिरोहियाको मुद्दाको

अनुसन्धान गर्न प्रहरीलाई दोस्रोपटक ३ दिन थुनामा राख्न अनुमति दिएको थियो । त्यो समय सकिन लाग्दा सोमबार फेरि पनि सिरोहियालाई अदालतमा म्याद थपका लागि पेश गरिएको थियो । सिरोहियालाई गत मंगलबार थापाथलीस्थित कान्तिपुरको कार्यालयबाट पक्राउ गरी बुधवार बिहान धनुषा ल्याइएको थियो । बुधवार नै उनलाई

धनुषा जिल्ला अदालतमा पेश गर्दा न्यायाधीश चुरामन खड्काको इजलासले ३ दिन हिरासतमा राख्न अनुमति दिएको थियो । सिरोहियाको स्वास्थ्यमा समस्या देखिएपछि उनलाई जनकपुरधामस्थित काव्या अस्पतालमा भर्ना गरिएको थियो । उनलाई अस्पतालमा एम्बुलेन्सबाट अदालतमा उपस्थित गराइएको थियो ।

सुरक्षित रहौं
रोकथाम गरौं
नियन्त्रण गरौं

डेङ्गी भाइरसको संक्रमणबाट
बच्ने उपायहरू

डेङ्गीका मुख्य लक्षणहरू

उच्च
ज्वरो
आउनु

जोर्नी र
मांशपेशीहरू
बेरसरी
डुख्नु

आँखाको
गेडी
डुख्नु

बेरसरी
टाउको
डुख्नु

शरीरमा
राता
बिमिराहरू
आउनु

वाकवाकी
लाग्नु वा
वान्ता
डुनु

डेङ्गीका लक्षणहरू देखिएमा के गर्ने ?

स्वास्थ्य संस्थामा
गाई चिकित्सक
वा स्वास्थ्यकर्मीको
सल्लाह लिने ।

घरमै बसेर उपचार गर्ने सल्लाह दिएमा ज्वरो घटाउनका लागि र जीउ दुखेको कम गर्नको लागि प्यारासिटामोल बाहेक ब्रुफिन र एस्प्रिन जस्ता अन्य औषधीको सेवन नगर्ने ।

अस्पताल भर्ना हुन सल्लाह दिएमा तुरुन्त भर्ना हुने ।

(* चिकित्सकको सल्लाह नलिई कुनै पनि औषधी सेवन नगर्ने)

लामखुट्टेले फुल पार्ने सक्ने संभावित घर भित्र र वरपरका पानी जमेको ठाउँहरू र पानी राख्ने भाँडाहरू खोजी खोजी सफा गरी र लामखुट्टेको फुल नष्ट गरी ।

गौशाला नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
महोत्तरी, मधेश प्रदेश

आशा भनेको हिडिरहने

सपना हो ।

- अरस्तु

सम्पादकीय

गणतन्त्र स्थापनाको १६ वर्ष पूरा

आज जेठ १५ गते गणतन्त्र दिवस । एकात्मक राजतन्त्रको अन्त्य गरी संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था लागू भएको दिन हो । जननिर्वाचित पहिलो संविधानसभाबाट २०६५ जेठ १५ गते राजतन्त्रको अन्त्य गरी नेपालमा गणतन्त्र घोषणा गरिएको थियो । २०६४ साल चैत २८ गते पहिलो संविधानसभाको निर्वाचन भयो । २०६५ जेठ १५ गते बसेको संविधानसभाको पहिलो बैठकले २४० वर्षे राजसंस्थाको विधिवत् अन्त्य गरी मूलकमा गणतन्त्र घोषणा गर्न सफल भयो । त्योबेला पहिलो संविधानसभाले संविधान जारी गर्न भने सकेन । पुनः २०७० मङ्सिर ४ गते दोस्रो पटक संविधानसभा निर्वाचन भयो । सोही निर्वाचनबाट निर्वाचित सभाले २०७२ असोज ३ गते संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान जारी गर्न सफल भयो । विगतमा पटक-पटक भएका विभिन्न राजनीतिक परिवर्तनको जगमा मुलुकले नयाँ संविधान पाउँदा नागरिकस्तरमा पनि उत्साह थपियो । संविधानबमोजिम केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीनै तहमा दोस्रो कार्यकालका लागि जनप्रतिनिधि निर्वाचित भइसकेका छन् । तर, संविधान जारी भएको एक दशक नपुग्दै संविधान संशोधनदेखि व्यवस्था परिवर्तनसम्मका आवाज मुखरित हुनुले थप चुनौती बढेको छ । संविधानको सही र पूर्ण कार्यान्वयन हुन पाउँदै पछिल्लो समय सतहमा आएका सवालहरूले नयाँ विकल्प खोजेको देखिन्छ । तर, त्यो विकल्प के हो भन्ने विषयमा दलहरू र नेताहरूमा मतभिन्नता छ । केही नयाँ त केही पुरानै दलहरूबाट संविधान संशोधन गर्नुपर्ने बताउँदै आइरहेका छन् । तर, संविधानको एउटा धारालाई चलाउँदै त्यसको हलचल कहाँसम्म जान्छ भन्ने भयले पनि दलहरूले अहिलेकै अवस्थामा शाहस जुटाउन सकिरहेका छैन । हुन त अहिलेको व्यवस्था लागू गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नका दलहरू भित्र नै व्यवस्था विरोधी आवाजहरू सुनिने थाल्नु पनि अब नौलो विषय रहेन । एकातर्फ शासन सत्ता सञ्चालन गरिरहेका अहिलेका दलहरूप्रति नागरिकको निरासा बढ्दै जानु अर्कोतर्फ स्वयं राजनीतिक दलहरू पनि शासकिय प्रणालीमा फेरबदल गर्न खोज्नुले अबको बाटो कता जान्छ एकिन छैन । संविधानको पूर्ण कार्यान्वयन हुन नसक्नुमा राजनीतिक दलहरूकै इच्छाशक्ति प्रमुख कारण बनेको देखिन्छ । अहिलेको व्यवस्थामै रहेर जनताको अवस्था सुधार गर्न दलहरू चुकिरहेका छन् । त्यस्ता विषयमा आत्मसमिक्षा गरि अघि बढ्नुपर्ने दलहरूको व्यवहारमा पनि परिवर्तनको गुञ्जायस छैन । संविधान निर्माण भएपछि बनेका तीन तहका सरकारबाट नागरिकले पाउनुपर्ने सेवा सुविधामा सहजता छैन । सिंहदरबारको अधिकार गाउँगाउँसम्म पुगेको भनिनु पनि नेतृत्वकर्ताको आचारणमा सुधार नल्याउँदा बेथिती झनै मौलाएको छ । हरेक क्षेत्रमा राजनीतिकरणले गर्दा विकास र समृद्धि केवल नारामा सीमित छ । दलीय स्वार्थको दलदलले गर्दा मुलुकमा गनुपर्ने कामहरू समेत छायायमा परेका छन् । त्यसैले अब विगतमा भएका विभिन्न परिवर्तनका उपलब्धीलाई संस्थागत अघि बढ्नुको विकल्प दलहरूसँग छैन । विगतमा निरंकुश राज्य सत्ताका विरुद्ध एकजुट भएका दलहरू एक पटक पुनः दलीय स्वार्थभन्दा माथि उठेर जनताको पक्षमा उभिन सक्नुपर्ने छ । देशको विकास समृद्धि र सुशासन स्थापनाका लागि राज्य संयन्त्रको पनि थप प्रभावकारिताको खाँचो छ । जनतालाई साँचो अर्थमा मुलुकमा गणतन्त्र स्थापना भएको छ भन्ने आभास दिलाउन पनि नेतृत्व तह स्वयंम सच्चिन जरुरी छ । गणतन्त्र दिवसको सबैमा शुभकामना ।

लेखक वर्गमा अनुरोध

मधेशदृष्टि दैनिक यहाँहरूबाट नवीन, सिर्जनात्मक, तार्किक, दार्शनिक, समयसापेक्ष आलेखको अपेक्षा गर्दछ । मधेश प्रदेशलाई केन्द्रित गरेर राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिकसहित अन्य क्षेत्रका विषयमा यहाँहरूले कलम चलाउन सक्नुहुनेछ । पठाउनु भएका लेख कम्तीमा ७ दिन अन्य सञ्चारमाध्यममा नपठाउनु हुन पनि अनुरोध गर्दछौं । लेख पठाउँदा लेखकको तस्बिर, परिचय, सम्पर्क नम्बर अवश्य उल्लेख गर्नुहोला । लेखरचना एक हजार पाँच सय शब्दसीमामा पठाउनु हुन पनि अपिल गर्दछौं । हाम्रो इमेल ठेगाना हो: madheshdristi@gmail.com

कार्यकम आयोजकमा अनुरोध

मधेश प्रदेशका ८ जिल्लामा हरेक दिन कुनै न कुनै औपचारिक कार्यक्रम भइरहेका हुन्छन् । यहाँको कार्यक्रमको समाचार प्रकाशन हेतु मधेशदृष्टि दैनिकको कार्यालय जनकपुर, भानुचोक (रेडियो जनकनन्दनीसँगै) र वीरगंज (रेडियो वीरगंजसँगै) मा या हाम्रो इमेल र ह्याट्स एपमा आधिकारिक पत्र पठाएर सहयोग गरिदिनु हुन अनुरोध गर्दछौं ।
सम्पर्क: ९८५५०२१२८९ (ह्याट्स एप पनि)
इमेल: madheshdristi@gmail.com

गणतन्त्रको उपज: स्थानीय सरकार – गाउँघरको सिंहदरबार

कृष्णहरि बारकोटा

संविधानसभामार्फत २०७२ सालमा जारी भएको वर्तमान नेपालको संविधानले मुलुकलाई सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीमा रूपान्तरित गरेको छ । मुलुकमा तीन तहका सरकार गठन भएका छन् । यस अनुसार ७५३ वटा स्थानीय तहले घरआँगनमा सिंहदरबार आएको अनुभूति दिलाएका छन् । यस सन्दर्भमा विगत सात-आठ वर्षमा स्थानीय सरकारहरूबाट तुलनात्मकरूपमा प्रशंसनीय काम भएको छ । नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ बाट स्थानीय सरकारले २२ वटा एकल र १५ वटा साझा अधिकार हासिल गरेका छन् । यस अतिरिक्त, संविधानका अन्य विभिन्न प्रावधान र अन्य कर्तव्य कानूनद्वारा स्थानीय सरकारहरू आम जनतामा आवश्यक सेवा सुविधा प्रदान गर्न तथा विकास निर्माणको काम गर्न सक्षम भएका छन् । यसरी, सङ्घीयताको माध्यमद्वारा आफूलाई प्राप्त अवसरलाई स्थानीय सरकारले निकै सुझबुझका साथ कार्यान्वयनमा ल्याएका छन् । मुलुकमा स्थापित सात सय ५३ वटा स्थानीय सरकार मातहत छ हजार सात सय ४३ वटा वडा कार्यालय रहेका छन् । यी वडा कार्यालयले बिहान, बेलुकी र सार्वजनिक बिदाको दिनसमेत नभनी अखिरलक्षमा आमजनतामा प्रवाह गरेका सेवाहरू अतुलनीय छन् । यसरी वडा कार्यालयमार्फत स्थानीय सरकारहरूले आम जनतालाई घरदैलोमै सेवा प्रवाह गर्न सफल भएका छन् । सामान्यतः वडा कार्यालयका सेवाहरू सरल, सुलभ, छिटो र भरपर्दो पाइएको छ । यी सेवाहरू जनमुखी, सेवाग्राहीमैत्री, कम खर्चिलो र कम झन्झटिलो बोध भएका छन् । स्थानीय सरकारहरूले आफूलाई जवाफदेही र उत्तरदायी तुल्याउन चार-चार महिनामा सार्वजनिक सुनुवाइ गरिआएका छन् । यसैगरी, यी सरकारहरूले आफूले सम्पादन गरेको कामबाट आम जनतामा के कस्तो प्रभाव परेका छ भनी जान्न वर्षमा एक पटक सामाजिक परीक्षण गर्ने गरेका छन् । यस अतिरिक्त, कुनै पनि स्थानीय सरकारबाट नयाँ आयोजनाको आरम्भ गर्दा र सो आयोजना सम्पन्न हुँदा तत्स्थानमा लाभग्राही जनतालाई भेला गराई सामाजिक परीक्षण गर्ने गरेका छन् । यसैगरी, नगरपालिका र गाउँपालिकाले पाँच हजार रुपैयाँको क्षतिपूर्तिसहितको नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरेका छन् ।

हल्लैहल्ला माझ टिप्नु छ सही सूचना

रामकृष्ण रेमी

परिवर्तनले सूचना प्रवाहको शैलीदेखि लिएर माध्यमिय स्तरमा पनि आमूल उथलपुथल आएको देखिन्छ । विज्ञका अनुसार इन्टरनेट, मोबाइल फोन र सोसल मिडियाको प्रभावले आमसञ्चार माध्यमको प्रयोग, त्यसको आवश्यकता, औचित्य र महत्व छायायमा परेको अनुभव हुन्छ । समाचारकक्ष, यसका मूल्य मान्यता, कार्यशैली, डेडलाइन, स्कुप, गेटकिपिङ, समाचार चक्र सबै तीबाट प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित हुन पुगेका छन् । एक अर्थमा समाचार प्रवाहमा तीन धार देखापरेका छन्: पत्रकारिताका विधिअनुसृत तयार पारिएका सामग्री, नागरिकको अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताअनुसृत पोस्टिङ हुने भाव वा सूचना तथा सकारात्मक वा नकारात्मक खास स्वार्थ पूर्तिकता लागि सिर्जना गरिएका प्रस्तुतिहरू । यिनमा कुनलाई पत्याउनु कुनलाई नपत्याउनु सर्वसाधारण प्रायः अलमलमा छन्, नीति निर्णायकहरू पनि धरमरमा देखिन्छन्, योजनाकारहरू र नेतृत्व पङ्क्तिकालाई दिशा पहिल्याउन हम्मैहम्मै परेको स्पष्ट हुन्छ । पत्रकारिताले विद्यमान परिस्थितिमा हल्ला, कुसूचना वा मिथ्या सूचनाका माझ सही सूचना पहिल्याएर सञ्चार गर्नुपर्ने आवश्यकता छ, तथ्य सत्य परीक्षणको थप चरण थपिएको छ । मिथ्या सूचनाको जञ्जाल छिचल्न त्यति सहज छैन । विज्ञका अनुसार यस भित्रका अनेक आध्यामीय गलत जानकारी, भ्रामक विषयवस्तु, दुष्प्रचार, चक्रेपूर्ण संयोजन, जालसाजीपूर्ण कोण, तोडमोड, कपटपूर्ण मोडाल, छल आदिलाई सूचना प्रवाह क्रममा पहिल्याउन विशेष पहल पत्रकारिता क्षेत्रबाट हुनुपर्ने आजको आवश्यकता हो । सञ्चारविद्हरूले त पत्रकारले मात्र मिथ्या सूचनालाई समालेर पुग्दैन, सूचना प्रयोक्ताहरू वा माध्यम उपभोग गर्नेहरू पनि आफूले प्राप्त गरेको सूचना सही गलत के हो भन्ने विषयमा सचेत रहन जरुरी छ भन्ने स्पष्ट पारेका छन् । माध्यम साक्षर हुनु पर्ने कुरामा तिनले बारम्बार जोड दिएको पाइन्छ ।

चुनौती
शताब्दीभन्दा बढी समयदेखि समाचारको पहिलो स्रोत भइरहेको छापालाई, कैयौं दशकदेखि महत्वपूर्ण वैकल्पिक ्रोत भइरहेका रेडियो र टेलिभिजनलाई सोसल मिडियाले प्रस्तुत गरेको प्रतियोगितालाई कसरी समालेर अघि बढ्ने भन्ने हाँक चानचुने छैन । माध्यम नरहँदा पठनशीलता, श्रवणशीलता तथा दर्शनशीलताले उघारेको सभ्यता नै

आम जनताको गुनासो सुन्न र समाधान गर्न गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकिएका छन् । साथै, आम जनतामा सूचना प्रवाह गर्न सूचना अधिकारी तोकिएका छन् । प्रायः सबै पालिकाले लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको अवधारणालाई आत्मसात् गरेका छन् । यिनले प्रत्येक महिनाको ७ गतेभित्र आफ्नो आम्दानी र खर्च सार्वजनिक गर्न थालेका छन् । स्थानीय तहको स्वमूल्याङ्कन गर्ने लिजा र वित्तीय जोखिम कम गर्ने एफआरएजस्ता मूल्याङ्कनको विधामा आफूलाई अब्बल तुल्याउन पालिकाहरू सकारात्मक प्रतिप्रथामा उद्भूत रहनु खुसीको कुरा हो । हालका दिनमा अधिकांश स्थानीय सरकारहरूले अनलाइन सेवा प्रवाह गरिआएका छन् । यिनीहरूले पालिकाले कार्यालय र वडा कार्यालयमा प्रविधिमैत्री, सिर्सीटिभी, विद्युतीय हाजिरी, स्क्रिन सूचनापाटी, सिर्सी क्यामरा र विद्युतीय हाजिरी जडान गरेका छन् । अधिकांश पालिकाले डिजिटल बडापत्र, डिजिटल सूचना पाटी र आकर्षक सेवाग्राही सहायता कक्ष सञ्चालनमा ल्याएका छन् । प्रायः सबै पालिकामा सिंहदरबारको अनुभूति दिन सुविधा सम्पन्न बहुतल्ले पालिका भवन निर्माण गरेका छन् । प्रायः सबै वडामा वडा कार्यालय भवन निर्माण भइरहेको छ । पालिकाहरूले वडागतरूपमा घुम्ती सेवा सञ्चालन गरी आम जनतामा सेवा पुऱ्याएका छन् । नेपालका स्थानीय सरकारहरूले नगर प्रहरीको माध्यमद्वारा कैयौं अव्यवस्थाउपर धावा बोलेका छन् । उनीहरूले बैक, वित्तीय संस्था र सहकारीका माध्यमद्वारा आम जनतामा बचत गर्ने बानीको विकास गर्नु साथै थुप्रै उद्यमशील योजनाहरू सञ्चालनमा ल्याएका छन् । यिनीहरूले काम गर्ने र सोको बजारीकरण गर्ने विषयलाई प्राथमिकतामा राखेका छन् । विस्तारै स्थानीय सरकारहरू आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्न करका क्षेत्रहरूको पहिचानमा तल्लीन छन् । प्रायः सबै पालिकाहरूले दीर्घकालीन सोच, पाँच वर्षे आवधिक योजना, तीन वर्षे खर्च संरचनाको माध्यमद्वारा बसेनि नीति तथा कार्यक्रम र बजेट जारी गरिरहेका छन् । नगरपालिका र गाउँपालिकाहरू आम जनताको दैनिक उपभोग्य वस्तु र सेवा सहजरूपमा उपलब्ध गराउन बजार अनुगमनमा खटिन थालेका छन् । यिनीहरू बेरोजगारलाई रोजगारी दिन र भाषा, संस्कृति, कलाको संरक्षणमा पनि संवेदनशील भएका छन् । यिनले पालिकाले सौन्दर्यीकरण, दैवी विपद् व्यवस्थापन, फोहर व्यवस्थापनमा क्षेत्रमा आफ्नो क्रियाशीलता प्रदर्शन गरेका छन् । यस्ता काममा स्थानीय तहलाई सङ्घीय र प्रदेश सरकार एवं आम जनताको सहयोग र साथ चाहिन्छ । पछिल्ला दिनमा पालिकाले 'एक गाउँ एक उत्पादन' अभियान आरम्भ गरेका छन् । उनीहरूले कृषि क्षेत्रलाई यान्त्रिकीकरणमा रूपान्तरित गर्न रिपर, पावर टिलर, मिनी ट्र्याक्टर, हार्भेष्टरजस्ता कृषि उपकरणमा अनुदान दिने थालेका छन् । उनीहरूले कृषिको सम्भाव्यता अध्ययनका लागि माटो परीक्षण गर्ने, पशुपालनको विकासका लागि सुत्केरी गाई भैंसीलाई भत्ता दिने, कृत्रिम गर्भाधान गराउने, नशु सुधार गर्ने, साइलेस प्रविधि भित्र्याउने तथा कृषि उत्पादनको समर्थन मूल्य तोक्नेजस्ता सत्कार्य गरिआएका छन् । मूलतः यिनीहरूले कृषि र पशु भियमलाई जोड दिएका छन् । कृषि उत्पादन वृद्धिको योजना लागू गरेका छन् ।

स्थानीय सरकारहरूले शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्ने, यसका लागि प्रधानाध्यापकसँग कार्यसम्पादन करार गर्ने, स्थानीय पाठ्यक्रम लागू गर्ने, प्राविधिक शिक्षा, इ-लाइब्रेरी र विज्ञानको प्रयोगशाला स्थापना गर्ने, जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्नेजस्ता राम्रा काम गरिरहेका छन् । यसैगरी, स्वास्थ्य सेवातर्फ पालिकाहरूले अस्पताल नै सञ्चालन गरेका छन् । आम नागरिकलाई ब्लड बैंकको सेवा, डायलासिस सेवा, विद्यार्थीको बसेनि स्वास्थ्य परीक्षण, चौबिसै घण्टा स्वास्थ्य केन्द्र सञ्चालनमा ल्याएका छन् । यसैगरी वडागत रुपमा खोप सेवा, सुनौला हजार दिनको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, पोषण शिक्षा, चौबिसै घण्टा आकस्मिक सेवा प्रवाह, निःशुल्क औषधि वितरण, स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनलगायतका काम गरिरहेका छन् । स्थानीय सरकारहरूको गठनसँगै लक्षितवर्गको सेवा सुविधामा बढोत्तरी भएको छ । यिनीहरूले ज्येष्ठ नागरिकलाई भर्त्ता भिटांमिन वितरण गर्ने, लौरो दिने, टर्च लाइट दिने, मोतियाबिन्दुको शल्यक्रिय गर्ने, धार्मिक पर्यटनमा लैजाने, दिवा सेवा केन्द्र स्थापन गर्ने, मनोरञ्जनका साधन उपलब्ध गराउनेलगायतका सेवा प्रवाह गरेका छन् । यसबाट ज्येष्ठ नागरिकहरू खुसी भएका छन् । यसैगरी, अपाङ्गता भएका ब्यक्तिलाई ढिलचियर उपलब्ध गराउने, विशेष भत्ता दिने, ब्रेललिपी सिकाउने, आत्मनिर्भरताको तालिम दिने, केही गरिखान बीउपुंजी दिने कार्य भइरहेको छ । पालिकाले अपाङ्ग र बालमैत्री संरचना निर्माणमा जोड दिइरहेका छन् । स्थानीय सरकारहरूबाट महिला विकास र सशक्तीकरणका कामहरू पनि भइरहेको छ । यिनीहरूले छोरीजन्म उपहार कार्यक्रम, छोरी बचाउ कार्यक्रम, छोरीलाई आत्मरक्षा तालिम, निःशुल्करूपमा स्यानिटरी पायड वितरण, बालविवाह अन्त्य गर्ने पहल, महिला हिंसा रोक्ने प्रयास, अन्धविश्वासविरुद्ध सामाजिक रूपान्तरणका काम गरिरहेका छन् । यस अतिरिक्त, स्थानीय सरकारहरूले दलित, लोपोन्मुख वर्ग, वञ्चितकीकरणमा परेको वर्ग, आदिवासी, गरिब, विपन्नलगायत लक्षित वर्ग केन्द्रित थुप्रै कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएका छन् । यसबाट आम जनतामा सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीप्रति आशा र भरोसा जागृत भएको छ । स्थानीय सरकारहरू सङ्घीय शासनका बलिया खम्बा हुन् । यसर्थ भविष्यका दिनमा यिनीहरूले उच्च राजनीतिक संस्कारका माध्यमद्वारा कर्मचारीतन्त्रसँग नड र मासुको सम्बन्ध कायम गरी आम जनतामा आशा र भरोसा अभिवृद्धि गर्नुपर्छ । सबै स्थानीय सरकारहरूले भ्रष्टाचारविरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति लिनुपर्छ । यी सरकारहरूले काम गर्दा कुनै पनि प्रकारको बेरुजु सिर्जना हुन दिनुहुँदैन । यिनले प्रशासनिक खर्च कम गर्दै पुँजीगत बजेट वृद्धि गर्नुपर्छ । यिनीहरूले निर्माण गर्ने सडक, स्कुल, स्वास्थ्यचौकी वा सामुदायिक भवनहरू दिगो र भूकम्प प्रतिरोधक हुनुपर्छ । यिनीहरूले आम जनतामा आर्थिक क्रियाकलापप्रति आकर्षित गर्ने अभियानहरू सञ्चालन गर्नुपर्छ । यथार्थमा स्थानीय तहहरूको सकारात्मक क्रियाशीलता र उपलब्धिमा नेपाल र नेपालीको सुखद भविष्य लुकेको सत्यलाई सबैले समर्थ्यमै आत्मसात् गर्नुपर्छ । रासस

पत्रकार महासंघ पर्सा कार्यालयमा तालाबन्दी

मधेशदृष्टि वीरगंज । नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टी निकट समाजवादी प्रेस संगठन, पर्साले नेपाल पत्रकार महासंघ पर्सा शाखामा अनिश्चितकालीन तालाबन्दी गरेको छ । मापदण्ड पुगेका पत्रकारलाई

नदिइएको र मापदण्ड नपुगेका गैर पत्रकारलाई सदस्यता वितरण गरेको भन्दै शाखाको कार्यालयमा सोमबार तालाबन्दी गरिएको हो । तालाबन्दी गर्न समाजवादी प्रेस संगठनका केन्द्रीय सचिव ब्रिजलाल पासवान, केन्द्रीय सदस्य मनोज पटेल, पर्सा

जिल्ला अध्यक्ष शम्भु सुमनको नेतृत्वमा जिल्ला समितिका सदस्यहरु पुगेका थिए । महासंघले तत्काल सदस्यता सम्बन्धी सूचि नसच्याए थप संघर्षका कार्यक्रम घोषणा गरिने समाजवादी प्रेस संगठनका केन्द्रीय सदस्य पटेलले चेतावनी दिए ।

अज्ञात समूहद्वारा विद्यालयमा चोरी

छटु साह वीरगंज । पर्साको कालिकामाई गाउँपालिका वडा नम्बर २ भेडिहारीको सुकई साह माध्यमिक विद्यालयमा चोरी भएको छ । आइतबार राति अज्ञात समूहले विद्यालय भवनको भिन्ना फोडेर पानी खाने हाते पाइप, मुडा, तीस वटा पाइप र पानी ट्याकीको पलम्बरको सरसमान चोरी हुनुका साथै तारबार र खानेपानी ट्याकीमा तोडफोड गरी क्षति पुर्‍याएको सोही विद्यालयका प्रधानाध्यापक सुबोद्ध चौरसियाले जानकारी दिए । उनका अनुसार विद्यालयबाट करिब चालिस हजार रुपैयाँ बराबरको सामान चोरी भएको छ भने हजारौं रुपैयाँ बराबरको सरसमान क्षति पुगेको छ । विगत केही दिनदेखि वडा नम्बर २ को भेडिहारी र टोल गदियानीमा चोरीका घटनाहरु बढेका छन् । घरको अगाडि राखिएको साइकलदेखि कृषकहरूले गाडेको चापाकलका मुडाहरू चोरेर लगे गरेको पीडितहरू बताउँछन् । केही अगाडि गदियानी निवासी रामबाबु साहको घरअगाडीबाट दुईसौं १२ बजेकै समयमा साइकल चोरी भएको थियो । यता १ महिना

जबरजस्ती करणीको अभियोगमा एक जना पक्राउ

मधेशदृष्टि बारा । जबरजस्ती करणी गरेको अभियोगमा बाराका एक जना युवक पक्राउ परेका छन् । बाराको सिमराका एक युवक पाल्पाको रम्भा गाउँपालिका-५ स्थित होटलमा ३५ वर्षीया

महिलालाई जबरजस्ती करणी गरेको अभियोगमा पक्राउ परेका हुन् । बारा जितपुरसिमरा उपमहानगरपालिका वडा नम्बर ७ बस्ने २७ वर्षीय मुकेश महतोलाई रम्भाबाट प्रहरीले पक्राउ गरेको हो । मुकेशले ती महिलालाई शनिबार बेलुकी

जबरजस्ती करणी गरेको भन्ने उजुरीको आधारमा प्रहरी चौकी तौँहु र जिल्ला प्रहरी कार्यालय पाल्पाबाट खटिएको प्रहरी टोलीले उनलाई पक्राउ गरेको जनाइएको छ । यस सम्बन्धमा आवश्यक थप अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

गर्मीका कारण वीरगंजमा विद्यालय बन्द

मधेशदृष्टि वीरगंज । अत्यधिक गर्मीका कारण वीरगंज महानगरपालिकाले नगरक्षेत्र भित्रका विद्यालय बन्द गर्ने निर्णय गरेको छ । सोमबार बसेको महानगरको शिक्षा समितिको बैठकले महानगरभित्रका विद्यालयको पठनपाठन तीन दिन बन्द गर्ने निर्णय गरेको हो । पछिल्लो केही सातादेखि तराई मधेशमा बढ्दो गर्मीका कारण पठनपाठन कार्य प्रभावित

भएसँगै जेठ १६ गतेदेखि १८ गतेसम्म तीन दिन विद्यालयको पठनपाठन कार्य बन्द गर्न लागिएको हो । वीरगंज महानगरपालिका शैक्षिक प्रशासन महाशाखा प्रमुख अरविन्दलाल कर्णका अनुसार अत्यधिक गर्मीको काजणले पठनपाठनमा असहज भएको भन्दै अभिभावक, विद्यार्थी र शिक्षकबाट गुनासो आएसँगै महानगर शिक्षा समितिले पठनपाठन बन्द गर्ने निर्णय

गरेको हो । तीन दिन वर्षे बिदाबाट कट्टा हुने गरी सबै विद्यालयको प्रशासनिक कार्य गर्न गराउन बाधा नपर्ने गरी पठनपाठन कार्य माल बन्द गर्न लागेको प्रमुख कर्णले बताए । वीरगंज महानगरभित्र सामुदायिकतर्फ १२ वटा र निजीतर्फ एक सय ३८ विद्यालय रहेका छन् । गत वैशाख २० गतेदेखि महानगर क्षेत्रमा बिहानीको समयमा पठनपाठन हुँदै आएको थियो ।

अगाडि गदियानी निवासी रामनाथ महतो कोइरी र मंशी साहको चापाकलको मुडा चोरेर लगेको पीडितहरू बताउँछन् । चोरीका घटनाहरू बढे पनि प्रहरीले चासो नदेखाएको उनीहरूको गुनासो गरेका छन् । नजिकै रहेको बिरन्चीवावा इलाका प्रहरी कार्यालय, सबैठवा प्रहरीचौकी र प्रस्तावित शशस्त्र गुलमलहावरथकरी भए पनि चोरीको घटना बढ्नु दुखद भएको प्रधानाध्यापक चौरसियाले बताए । प्रहरीले गस्ती गर्न छाडेकोले ससाना चोरीका घटनाहरू बढेको भन्ने बुझाइ भेडिहारीका बुद्धीजीवीहरूले गरेका छन् ।

विद्युत् कटौतीले समस्या

वीरगंज । औद्योगिक नगरी बारा र पर्साका विद्युत्को माग र आपूर्तिबीच सन्तुलन नमिल्दा ट्रिपिङ (झ्याप-झ्याप) विद्युत् कटौती हुने समस्या देखिएको छ । बारा र पर्साका औद्योगिक कोरिडोरमा दैनिक तीन सय मेगावाट विजुलीको माग भए पनि अहिले दुई सय मेगावाटको हाराहारीमा मात्रै विद्युत् आपूर्ति हुँदै आएको छ । त्यसैले बेला बखतमा यहाँ विद्युत् झ्याप-झ्याप जाने समस्या देखिएको हो । नेपाल विद्युत् प्राधिकरण वितरण केन्द्र वीरगंजका प्रमुख अवधेशकुमार दुबे विद्युत्को माग र आपूर्तिबीच सन्तुलन

नहुँदा बेला बखत ट्रिपिङ हुने समस्या रहेको बताउँछन् । 'बारा-पर्सा औद्योगिक कोरिडोरमा तीन सय मेगावाट विद्युत्को माग छ' उनले भने, 'रक्सौल-परवानीपुर एक सय ३२ केभीको प्रसारण लाइनबाट एक सय ४० मेगावाट विद्युत् भारतबाट आयात हुँदै आएको छ । अन्य ६० मेगावाट विद्युत् ११ केभीको प्रसारण लाइनबाट आपूर्ति हुँदै आएको छ ।' प्रमुख दुबेले बारा-पर्साका क्षेत्रलाई प्राथमिकताका साथ विद्युत् उपलब्ध गराउँदै आएको बताए । बारा र पर्साका अत्यधिक गर्मी बढेकाले पनि चरासयी तथा

औद्योगिक क्षेत्रको विद्युत्को माग अत्यधिक बढिरहेकाले पनि बेला बखतमा ट्रिपिङ हुने गरेको उनको भनाइ छ । प्रमुख दुबेका अनुसार परवानीपुर-पिलुवा एक सय ३२ केभीको डबल सर्किट लाइनको प्रसारण लाइनमध्ये एउटा लाइनको कन्डक्टर अपग्रेडको काम भइरहेको छ । 'कन्डक्टर अपग्रेडको काम केही समयभित्रै सक्ने प्रयास भइरहेको छ । त्यसपछि वितरण लाइनमा केही सहजता आउनेछ' उनले भने । उक्त समस्या एक महिनाभित्र समाधान हुने उनी बताउँछन् । वीरगंज वितरण केन्द्रअन्तर्गत कूल ५६ हजार ग्राहक रहेका छन् । रासस

'लहान एक्पो' मा एक करोड बढी कारोबार

सिरहा । उद्योग वाणिज्य संघ सिरहा लहानले गत चैत ३० गतेदेखि वैशाख १० गतेसम्म आयोजना गरेको 'लहान एक्पो: मधेश प्रदेश अन्तर्राष्ट्रिय महोत्सव २०८०' मा एक करोड ५९ लाख रुपैयाँभन्दा बढी कारोबार भएको छ । संघले आइतबार पत्रकार सम्मेलन गरी १० दिनसम्म चलेको महोत्सवमा

एक करोड ५९ लाख ३२ हजार तीन सय ५५ रुपैयाँ कारोबार भएकामा त्यसमध्ये एक करोड ४८ लाख ५२ हजार छ सय ९९ हजार रुपैयाँ खर्च भएको जनाएको छ । संघका अध्यक्ष विकास सारडाले खर्च कटाएर १० लाख ७९ हजार छ सय ५६ रुपैयाँ नाफा भएको र आठ लाख ७२ हजार पाँच सय ६४ रुपैयाँ

सरकारलाई राजश्व बुझाएको जानकारी दिए । महोत्सवबाट प्राप्त नाफा रकमको १५ प्रतिशत सामाजिक क्षेत्रमा खर्च गरिने नीतिअनुसार सप्तरीका अग्निपीडितलाई एक लाख रुपैयाँ रकम बराबरको सामाग्री प्रदान गरिएको र बाँकी रकम अन्य सामाजिक क्षेत्रमा खर्च गरिने पनि उनले जानकारी दिए । रासस

काकाकुल अँधेरीगाउँ

सुद्वीप राउत सिरहा । मधेशका बजारबाट करिब १५ किलोमिटर उत्तर-पूर्वको चुरेफेदमा पर्छ अँधेरीगाउँ । मिर्चैया नगरपालिका-९ को यो गाउँवासीले हिजोआज धित् मरुञ्जेल पानी पिउन पाएका छैनन्, त्यो पनि महिनासम्म । खडेरी लम्बिएको छ । खोला, झरना र कुवा सुकेका छन् । त्यसैले अझै कति दिनसम्म यस्तो नियती भोयुपर्ने हो दुइको छैन । पानीबिनाको जिन्दगी कल्पना पनि गर्न सकिँदैन तर यहाँका नागरिकले यतिबेला पानीकै लागि तीनै तहका सरकारसँग गुहार मागिरहेका छन् । 'एक महिना अघिसम्म नजिकैको इनारमा धमिलै भए पनि पानी रसाउँदै थियो, अहिले त्यो पनि सुकिसकेको छ । अब के पीएर बाँचे, कहाँबाट पानी किनेर ल्याउने' स्थानीय शोभा लकान्द्रीले भन्छिन्, 'हामी बाउआमा त भोकप्यास सहनुला तर छोराछोरीले काकाकुल भएर पानी माग्दा के दिनु ? अब पानीबिना तड्पिनुपर्ने अवस्था आउँदैछ ।' कयौं दिन खाना पकाउनका लागि आवश्यक धमिलो पानीसमेत नभएर चियामै बालबच्चाहरूलाई भुलाएको र आफूहरू भोकै बसेको पीडा उनले सुनाइन् । अँधेरीगाउँमा ३६ परिवार बसोबास गर्छन् । खानेपानीको चरम अभाव यहाँको साझा समस्या हो तर समस्या टार्न स्थानीय सरकारको ध्यान जानसकेको छैन । स्थानीय वीरेन्द्रकुमार यादवले खानेपानी

अभाव पूर्तिको लागि स्थानीय युवाले नजिकैको चोहर्वाबाट ट्याक्टरमार्फत पानी ल्याउने गरेको सुनाए । 'हामीले बेलाबेला चोहर्वाबाट खानेपानी ल्याउँछौं । त्योबेला पानीका लागि स्थानीयले गरिरहेको लुछाचुडी देखेर सामाजिक सञ्जालमा अन्य देशमा देखेका दृश्य झल्काली आँखामा नाख्खन्, यादव भन्छन्, 'यहाँका बालबालिका आफ्ना अभिभावकलाई अघाउञ्जेल खाने गरी धेरै पानी माग्ने गरेको बिलौला सुन्दा त निकै भावुक बनाउँछ ।' यादवका अनुसार चोहर्वाका केही युवाले तीन हप्तादेखि बेलाबेला पानी वितरण गरिरहेका छन् तर आर्थिक अभावका कारण सधैं यसरी वितरण गर्ने अवस्था छैन । 'जनप्रतिनिधिले गर्नुपर्ने काम हामीले गरिरहनुपरेको छ । यस विषयमा जनप्रतिनिधिसँग कुरा नगरेका पनि होइनौं तर उहाँहरूले समस्या समाधानका लागि चाँचो राख्नुभएको छैन । उहाँहरूले चाहिँ हामीले गरेजस्तै पानी वितरण गर्न सकिन्छ नि !' यादवले गुनासो गरे ।

स्थानीय बुद्ध लामाले आफूहरूलाई चुरेवासीले बर्सेनी भोगिरहेका समस्याबारे चुनाव र त्यसपछि बारम्बार जानकारी गराउँदा पनि बेवास्ता भइरहेको बताए । 'पानीको समस्या समाधान होला, खानेपानी आयोजना बनाउँलानु भनेर गाउँलेवासीले सल्लाह गरेरै भोट हाल्छौं । यसपटकको स्थानीय चुनावमा पनि त्यही

हाम्रो वडाका लागि तीनवटा डीपबोरिङ दिने कुरा छ, त्यसमध्ये पहिलो प्राथमिकतामा अँधेरीगाउँ नै छ ।' उनले नजिकै रहेका रामपुरा, सुन्दरपुर र ननुवाको बिचभागमा अवस्थित कमलदहमा पानीको सतह घटेर आसपासका बस्तीमा पानीको समस्या देखिएको र अब एकीकृत रूपमा समस्या समाधानको पहल गर्नुपर्ने बताए ।

नगरप्रमुख श्रवणकुमार यादवले केही दिनदेखि पानी वितरण भइरहे पनि दीर्घकालीन रूपमा समस्या समाधानका लागि पहल गर्ने बताए । उनले वैकल्पिक व्यवस्था नहुँदासम्म आफ्नो नगर क्षेत्रका जनतालाई पानी ओसारेर वितरण गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे । 'नगरपालिकाले ७० लाख रुपैयाँको लागतमा तीनवटा डीपबोरिङ योजना यसै आवामा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखेको छ, त्यसका लागि प्राविधिक अध्ययन गरिरहेका छौं, नगरप्रमुख यादवले भने, 'अँधेरीलागायत पानीको चरम अभाव रहेका क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर योजना अगाडि बढाउने छौं ।' पानीका सतह गहिरिँदै जाँदा ठूला डीपबोरिङ पनि असफल भइरहेकाले त्यसको विकल्पका बारेमा योजना बनाउनुपर्ने जानकारी दिए । नगरप्रमुख यादव भने ठूला योजना सञ्चालन गर्न नगरको आर्थिक स्रोतले नभ्याउने भएकाले सङ्घीय सरकारले सहयोग गर्नुपर्ने बताउँछन् । 'डीपबोरिङ पनि खानेपानी समस्या समाधानकको दीर्घकालीन उपाय होइन भन्ने कुरा अन्य ठाउँका अभ्यासले देखाइसकेको छ । त्यसैले चुरे संरक्षणका साथै यहाँका नदीनालामा ष्याम लगाएर पानी सञ्चित तथा स्थानीयलाई आपूर्तिको लागि तीनै तहका सरकारले एकीकृत योजना बनाएर कार्यान्वयनको विकल्प छैन' उनले अगाडि भने । रासस

बरहथवा नगरपालिका

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

बरहथवा, सर्लाही

मधेश प्रदेश, नेपाल

बरहथवा नगर क्षेत्र भित्रका घर धुरी, पसल, उद्योग, व्यवसाय तथा संस्थागत क्षेत्रबाट निस्कने फोहरजन्य पदार्थ संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने कार्यको लागि प्रस्ताव पेश गर्ने सम्बन्धी बरहथवा नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालयको सूचना (प्रथम पटक प्रकाशित मिति २०८०/०२/१५)

नगरपालिका क्षेत्र भित्र विगतका वर्षमा परम्परागत तरिकाबाट संकलन गर्दै आएको छ । नगरपालिकाले आ.व. २०८१/०८२ देखि एकीकृत फोहर व्यवस्थापन शुल्कमा आधारित फोहर संकलन सेवा संचालन गर्न खोजिएको छ । हाल नेपाल सरकारले कार्यान्वयनमा ल्याएको फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ तथा वातावरणमैत्री स्थानीय शाखा प्रारूप २०७० बमोजिम फोहरमैलालाई प्राथमिक चरण देखि नै जैविक तथा अजैविक फोहर बर्गीकरण सहितको संकलन सेवालालाई प्रभावकारी बनाउने, नगरपालिकाले तोकिएको स्थानमा कम्पोष्ट केन्द्र, दोस्रो चरणको फोहर बर्गीकरण नमूना क्षेत्र संचालन तथा व्यवस्थापन तथा अन्तिम चरणमा फोहर विसर्जन केन्द्रको व्यवस्थापन गर्ने कार्यको लागि नगरपालिकाले तोकिएको अनुसारको सेवा शुल्क उठाउन पाउने गरि आ.व. २०८१/०८२ देखि ५ वर्षको लागि व्यवस्थापन करार अन्तर्गत ३५ दिन भित्र आफूले व्यवस्थापन गर्न चाहेको सेवा, शर्त तथा सुविधा सहित देहाय बमोजिमको विवरण खुल्ने गरी विस्तृत कार्ययोजना सहितको प्राविधिक तथा वित्तीय प्रस्ताव यस नगरपालिकाको कार्यालयमा आइपुग्ने गरी शिलबन्दी प्रस्ताव पेश गर्नु हुन यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

देहाय

१. दरभाउ-पत्र बरहथवा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका घर, उद्योग, प्रतिष्ठान, व्यवसाय, संघ/संस्थाहरूबाट उत्पादन हुने फोहरमैला संकलन गरी एकीकृत फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्य ढाँचा पेश गर्नुपर्ने छ ।
२. एकीकृत फोहरमैला व्यवस्थापन अन्तर्गत फोहरमैलाको संकलन, बर्गीकरण, पुनः प्रयोग तथा पुनः चक्रणयोग्य, फोहरको व्यवस्थापन, जैविक फोहरबाट प्राज्ञारिक मल उत्पादन गर्ने कार्य सहित हानिकारक फोहरहरू नगरपालिकाले निर्दिष्ट गरेको मापदण्ड र स्थानमा विसर्जन गर्ने समेतको विस्तृत प्रस्ताव पेश गर्नुपर्ने छ ।
३. दरभाउ-पत्रदाताले संस्थाको नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं., कानून बमोजिम दर्ता तथा नवीकरण प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि, आ.व. २०७९/०८० को करचुका प्रमाणपत्र सहित फोहरमैला व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन सम्बन्धी आर्थिक र प्राविधिक प्रस्ताव एवम् पूर्वाधार निर्माण र सञ्चालन सम्बन्धी अनुभव प्रष्टसंग उल्लेख गर्नुपर्ने छ ।
४. दरभाउ-पत्रमा फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्यढाँचा, संगठन संरचना, कार्य सञ्चालन प्रणाली लाभ-लागत तथा जोखिम विश्लेषण, सेवा सञ्चालन प्रक्रिया, नगरपालिकाले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका, कुनै शुल्क/दस्तुर लगाउने भए सो सम्बन्धी अधिकतम र न्यूनतम शुल्क विवरण आदि उल्लेख गरी पेश गर्नुपर्ने छ ।
५. प्रस्ताव कार्यान्वयनको सीमा अवधी ५ (पाँच) वर्षको हुने छ । तर बढीमा १ (एक) वर्षको परिक्षणकाल हुनेछ । त्यस पछि पनि नगरपालिकालाई उपर्युक्त लागेमा बढीमा ४/४ वर्षको लागि म्याद थप गर्दै जानेछ ।
६. दरभाउ-पत्र यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३६ औं दिनको १२:०० बजे यस कार्यालयमा दर्ता भइसक्नु पर्नेछ । शिलबन्दी भोलिपल्ट दिनको ११:०० बजे संस्थाका प्रतिनिधिहरूको रोहबरमा उक्त प्रस्ताव खोलिनेछ । तर शिलबन्दी दर्ता गर्ने एवम् खोल्ने अन्तिम दिन सार्वजनिक विदा परेमा उक्त कार्यहरू विदाको लगत्तै पछि कार्यालय खुलेको दिन सोही समयमा हुनेछ ।
७. संस्थाको जनशक्ति, मेशिनरी साधन उपकरण तथा अन्य संस्थागत क्षमता र संस्थाको कार्यक्षमता विवरण पेश गर्नुपर्ने छ ।
८. म्याद दर्ता हुन आएका दरभाउ-पत्रहरूलाई मात्र समावेश गरिनेछ । साथै स्वीकृत गर्ने/नगर्ने सम्पूर्ण अधिकार नगरपालिकामा निहित रहनेछ ।
९. थप जानकारीको आवश्यकता भएमा बरहथवा नगरपालिकाको कार्यालयमा सम्पर्क राख्न सकिनेछ ।

बरहथवा नगरपालिका

वीरगंजलाई आर्थिक राजधानी घोषणा गर्न माग

मधेशदृष्टि वीरगंज

प्रभु साह नेतृत्वको आम जनता पार्टीले वीरगंजलाई आर्थिक राजधानी घोषणाको मागसहित पर्सो जिल्ला भेला गर्ने भएको छ । आम जनता पार्टी जिल्ला कार्यसमिति पर्सोले सोमबार वीरगंजमा पत्रकार सम्मेलन गर्दै जिल्ला भेलाबारे जानकारी गराएको हो । पर्सो जिल्लाको विरासत रक्षा एवं विकास गर्दै उद्योगगन्धन्, कलकारखाना, व्यापार व्यवसाय, सुक्खा बन्दरगाह आदिलाई थप नयाँ उचाईमा पुर्याउन वीरगंजलाई आर्थिक राजधानी घोषणा गर्नुपर्ने माग आजपाले अघि सारेको छ । पत्रकार सम्मेलनमा आजपा पर्सोका इन्चार्ज कदम रसुलले देशको समग्र अर्थतन्त्र तथा रोजगारीको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान गर्दै आएको वीरगंजलाई देशको आर्थिक राजधानी घोषणा गर्नुपर्ने बताए । साथै उनले वीरगंजवासी सधैँ करबाट मात्थै थिचिएको तर वीरगंजको विकास हुन नसकेकोले करमुक्त वीरगंज बनाउने पार्टीको मिशनसमेत

रहेको बताए । पत्रकार सम्मेलनमा आजपाका केन्द्रीय सचिव बाबुराम कौशिकले वीरगंजको नारायणी अस्पताल, चिनी मिललगायतका क्षेत्रमा सुधारको खाँचो रहेको औल्याए । पर्सोबाट निर्वाचित भएर सांसददेखि मन्त्रीसम्म बनेकाहरूले यहाँको विकासका लागि केही काम गर्न नसकेकोमा उनले प्रश्न उठाए । सो क्रममा सचिव कौशिकले आजपाले देशका ७७ वटै जिल्लामा संगठन विस्तार गर्ने काम गर्दै आइरहेको बताए । साथै उनले पछिल्लो समय आजपाले ७ वटै प्रदेशमा लुटलन्तको भण्डाफोर अभियान चलाइरहेको जानकारीसमेत दिए । कार्यक्रममा आजपाका मधेश प्रदेश अध्यक्ष उमेश कुशवाहाले वीरगंजलाई आर्थिक राजधानी घोषणाको मागसहित जिल्ला भेलाको आयोजना गर्न लागेको जानकारी दिँदै भेलाका सहभागिता लागि सबैलाई अपिल गरे । सरकारले वीरगंजलाई आर्थिक राजधानी घोषणा गरी सोही अनुरूप बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने उनले

बताए । विकासको गतिमा पर्सो जिल्ला पछाडि परिरहेकोले पर्सोको विकासलाई आजपाले आफ्नो एजेण्डा बनाएको उनको भनाइ थियो । आजपाले वीरगंजलाई आर्थिक राजधानी घोषणाको लागि यही जेठ १६ गते टाउन हलमा जिल्ला भेलाको आयोजना गरेको छ । आजपाद्वारा लिजुद्धमा अनुगमन आम जनता पार्टी (आजपा)ले पर्सोको वीरगंजस्थित लिजुद्ध माविमा अनुगमन गरेको छ । विद्यार्थीको अनुपातमा शिक्षकको अवस्था बुझ्न सोमबार वीरगंजको श्री लिजुद्ध माध्यमिक विद्यालयको अनुगमन गरेको आजपाले जनाएको छ । झण्डै ५ हजार विद्यार्थी संख्या रहेको विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी जम्मा ५३ जनाको मात्र रहेको छ । अनुगमनका क्रममा लिजुद्ध जस्तो ऐतिहासिक विद्यालयमा यस्तो दुःखदायी अवस्था छ भने अरु ग्रामीण र नयाँ विद्यालयको अवस्था के होला भन्ने प्रश्न उठेको आजपा अध्यक्ष प्रभु साहले बताए ।

गणतन्त्र विश्वमै लोकप्रिय र उत्कृष्ट व्यवस्था हो: डा राउत

काठमाडौँ ।

जनमत पार्टीका अध्यक्ष एवम् प्रतिनिधिसभा सदस्य डा चन्द्रकान्त (सिके) राउत सिके राउतले सामान्य नागरिक राष्ट्र प्रमुख बन्न सक्ने गणतान्त्रिक व्यवस्था विश्वकै लोकप्रिय र उत्कृष्ट व्यवस्था रहेको बताएका छन् । उनले जनताबाट आफ्ना जनप्रतिनिधि चयन हुने सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक प्रणाली धेरै सुन्दर राजनीतिक व्यवस्था रहेको प्रतिक्रिया दिए । मधेशको वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिका रूपमा उदाएका डा राउत २०७५ फागुनमा नेपाल सरकार र तत्कालीन स्वतन्त्र मधेश गठबन्धनबीच ११ बुँदे सम्झौतापछि मूलधारको राजनीतिमा प्रवेश गरेका हुन् । पुलचोक इन्जिनियरिङ क्याम्पस, टोकियो र क्याम्ब्रिज विश्वविद्यालयमा अध्ययन पूरा गरी अमेरिकामा वरिष्ठ वैज्ञानिकका रूपमा केही समय काम गरेर स्वदेश फर्केपछि उनी राजनीतिमा संलग्न भए । त्यसक्रममा उनले पटकपटक जेलमा बस्न परेको थियो । प्रस्तुत छ, अध्यक्ष डा राउतसँग १७ औँ गणतन्त्र दिवसका अवसरमा राष्ट्रिय समाचार समितिका समाचारदाताद्वय नारायण न्यौपाने र सिवी अधिकारीले देशको वर्तमान अवस्था र समसामयिक विषयसँग जोडेर लिएको अन्तर्वार्ताको सम्पादित अंशः

यहाँले पहिला भूमिगत राजनीति गर्नुभयो र अहिले संसदीय अभ्यासमा हुनुहुन्छ । सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको डेढ दशकको अभ्यासलाई कसरी हेर्नुभएको छ ?

मुलुकले अवलम्बन गरेको हालको व्यवस्थालाई धेरै सकारात्मक रूपमा लिन्छु । गणतान्त्रिक व्यवस्था विश्वकै लोकप्रिय र उत्कृष्ट शासन व्यवस्था हो । नेपालले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था अवलम्बन गरिरहेको छ । जनताबाट जनप्रतिनिधि चुनिएर आउने व्यवस्था छ । सामान्य नागरिक जुनसुकै वर्ग समुदायको भए पनि राष्ट्र प्रमुख बन्न सक्ने यो धेरै सुन्दर व्यवस्था हो । हामी सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको उच्चतम अभ्यासमा छौँ, तर पनि संविधानले सुनिश्चित समानुपातिक समावेशीलगायतका कतिपय प्रावधान कार्यान्वयन भएका छैन, यसलाई कसरी व्यावहारिक बनाउन सकिन्छ ? नेपालको संविधानमा धेरै सकारात्मक विषय सम्बोधन भएको छ । महिला हक अधिकारको विषयमा एक तिहाइको अभ्यासमै सुनिश्चितता भएको छ । यो संसददेखि स्थानीय तहसम्म हेर्न सकिन्छ । समानुपातिक समावेशिताको सुनिश्चितता महिला, दलितको प्रतिनिधित्व हुनु सकारात्मक पक्ष हो । पुरानो ऐन समसामयिक बनाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरेर लैजानुपर्छ । ऐनहरू संशोधन गर्न बाँकी रहेकाले कार्यान्वयनको पाटो केही विलम्ब भएको छ । तर, पनि सकारात्मक दिशामा अगाडि बढिरहेको छ ।

संविधान र सङ्घीयता कार्यान्वयनका लागि कानून निर्माण रफ्तारमा हुनुपर्छ त्यो देखिँदैन । यसमा कहाँ कमजोरी देखिँदछ ?

मैले भर्खरै सरकारलाई समर्थन दिएको छु । तर, सरकारमै सहभागी हुँसकेको अवस्था छैन । संसदमा 'विजनेश' प्रभावकारी नहुनुका पछाडि मुख्य जिम्मेवारी सरकारकै हो । सरकारको विधेयक बनाउने र सदनमा पेश गर्ने काम हो । सरकारले धेरै विधेयक सदनमा पठाउने र सदनले त्यसमाथि गहन छलफल गरी पारित गर्नुपर्छ । सरकार गठबन्धन रहेकाले अस्तित्वका लागि परीक्षित हुनु परिरहेको छ । सरकारले यी विषयहरूमा पर्याप्त ध्यान दिन सकेको छैन । तत्कालै जनताको सरोकारको विषयलाई सम्बोधन गर्न सकिएको छैन । सङ्घीय र प्रदेश दुबै सरकार बनाउन र भत्काउनमै बढी समयकेन्द्रित भएको देखिन्छ ।

गठबन्धन बदलिने र 'छिटोछिटो' सरकार अदलबदल हुने अवस्था छ । सरकार गठन र विघटनसँगै तराई-मधेश केन्द्रित राजनीतिक दलमा पनि विभाजनको अवस्था आएको देखिन्छ, यसलाई कसरी विश्लेषण गर्नुहुन्छ ?

यसमा तपाईंले भनेजस्तै गठबन्धन संस्कृतिले सरकार कसरी टिकाउने र आफ्नो पक्षमा कसरी पार्ने भन्ने अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा चलिरहेको छ । अर्को पाटो संसदमा मन्त्री बन्ने प्रावधान छ । मन्त्री बन्न नपाउनेले असन्तुष्टि देखाएर पार्टी विभाजन गरेको अवस्था पनि छ । विगतमा पनि यस्तो अभ्यास भइरह्यो । मूल तीन पार्टीबाहेकका नेता कार्यकर्ताहरूले धेरै लामो समयको लागि सोच्दिनन् । काँग्रेसका एमालेमा, एमालेको काँग्रेसमा जाने अवस्था हुँदैन । तर तुलनात्मकरूपमा साना दल कहिले कता कहिले कता गइरहेको देखिन्छ ।

राजनीतिक स्थिरताको हिसाबले यहाँको पार्टी अरु दलभन्दा फरक भूमिकामा छ । यो हिसाबले अरु दलभन्दा फरक भूमिका र कार्यसूची के छ ?

हामी सङ्घीयताको पक्षधर लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक शक्ति हौँ । अहिले गणतन्त्र दिवस आइरहेको छ । हामी पनि मनाउछौँ । सोही दिवस पारेर हामी पनि नौलो गणतन्त्रको घोषणा गर्दछौँ । नौलो गणतन्त्र भनेको अहिले पनि गणतन्त्र छ तर, त्यसमा केही विकृति र कमी कमजोरी छन् । उदाहरणका लागि, राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्री, मुख्यमन्त्री सिधै जनताबाट निर्वाचित हुने अवस्था छैन । अहिलेको राजनीतिक अस्थिरता हटाउन प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी हुनुपर्छ भन्ने हाम्रो पार्टीको धारणा छ । यो व्यवस्था भएमा सरकार पाँच वर्ष दुईसँगै चलाउन सकिन्छ । व्यवस्थापिकामा ठूला तीन दलको नेताको निर्णय सबैले मान्न परेको छ । त्यसले सांसदको औचित्यमाथि नै प्रश्न उठिरहेको छ । संसद र संसदीय समितिमा पार्टीको त्यहाँ ह्यूप लागू नहुने व्यवस्था हुनुपर्छ । जसले सांसदहरूले स्वतन्त्र रूपमा विधेयकको पक्ष र विपक्षमा विचार विमर्श गर्न सक्छन् । संवैधानिक निकायमा सरकारले पदाधिकारी नियुक्ति गर्ने व्यवस्था छ । जसबाट निरपेक्ष काम गर्न सक्दैनन् । संवैधानिक निकाय निर्वाचन आयोग, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, महालेखा परीक्षकलगायत निकायमा पनि दक्ष निर्वाचित व्यक्ति

आउनुपर्छ । अनि ती निकायले स्वतन्त्र र निरपेक्ष ढङ्गले काम गर्न सक्छन् । आर्थिक नीतिमा पनि हामीले 'डिपार्चर' खोजेका छौँ । अहिले राप्रपाबाहेकका दलले समाजवादलाई स्वीकारेका छन् । राष्ट्रिय पुँजी निर्माण नगरेसम्म समाजवादले सार्थकता पाउँदैन भन्ने हाम्रो पार्टीको निष्कर्ष हो ।

सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई संस्थागत गर्न र व्यवस्थालाई समृद्ध तुल्याउन यहाँको केही सुझाव छ कि ?

अस्थिर सरकार, भ्रष्टाचार र आर्थिक नीति प्रभावकारी नहुँदा उत्पादनमूलक उद्योग र रोजगारी सिर्जना गर्न सकिएको छैन । जनतामा घरम निराशा छ । यो व्यवस्थालाई थप सुदृढ गरेर अगाडि बढ्न सकिन्छ । त्यसतर्फ सबै जिम्मेवार भएर लाग्नुपर्छ । जनतामा यो आशा भएन भने देशमा अराजकता र नैराश्यताले जरा गाड्छ ।

हामी गणतन्त्रको अभ्यासमा छौँ, सरकार र दलका निर्णयमा नातावाद र क्रिपावाद चलिरहेको छ । यसलाई कसरी हटाउन सकिन्छ ?

जनतामाथि पूर्ण विश्वास र भरोसा कायम गर्न जरुरी छ । सबै राजनीतिक दलमा इमान्दारिता हुनुपर्छ । जनआकांक्षा अनुरूप अगाडि बढ्नुपर्ने हुन्छ । 'कल्फिक्ट अफ इन्ट्रेस' कतै पनि देखिनुहुन्न ।

यहाँ तराई-मधेशको जिम्मेवार राजनीतिक दलको अध्यक्ष हुनुहुन्छ । अहिले भइरहेको गलत अभ्यासलाई कसरी हटाउन सकिँदछ ?

हामी जहिले पनि जनतामाथि भरोसा गर्छौँ । निर्वाचनमार्फत पार्टीका पदाधिकारी चयन गरेका छौँ । अन्य दलले पनि यो अवलम्बन गर्न जरुरी छ । यो विधि र प्रक्रियाबाट मात्र जनआकाङ्क्षा अनुरूप काम गर्न सकिन्छ ।

अहिलेको अवस्थामा जनतालाई आशा जगाउने कुनै ठोस योजना घोषणा गर्नु हुनुहुन्छ कि ?

मधेश प्रदेश समृद्ध मानिए तापनि अहिलेको अवस्था विकराल छ । सबैभन्दा बढी गरिबी त्यहाँ छ । साक्षरता दर पनि कम छ । अथवा अन्य आँकडामा पनि मधेश पछाडि परेको देखिन्छ ।

हामीले केही सुधारका योजना अगाडि बढाउन पहल गरिरहेका छौँ । हामीले शिक्षा मन्त्रालय सम्वन्धित प्रदेश साक्षरता अवधारणा अगाडि बढाइयो । हामीसँग योजना र

भिजन छ, मौका पाएको खण्डमा शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारीलगायतका सवाललाई प्रभावकारीरूपमा अगाडि बढाउने र किसानमैत्री वातावरण बनाउन पहलकदमी लिन्छौँ ।

सन्तुलित बजेट विनियोजन गर्ने र त्यसमा भइरहेका गलत अभ्यासलाई रोक्न तपाईंको सुझाव केही छ कि ?

बजेट बनाउदा कमजोरी हुने गरेको छ । वितरणमुखी र सबैलाई खुसी पार्ने खालको अभ्यास छ, यो प्रक्रियामा थुप्रै असमानता छन् । यो अभ्यासलाई सच्याउनुपर्छ । उत्पादनमुखी काम र पूँजीगत खर्च बढाउने गरी बजेट विनियोजन गरिनुपर्छ । धेरै ठाउँमा कनिका छरेजस्तो बजेट ल्याउनुभएन । लगानी भएर प्रतिफल सुनिश्चित हुने आयोजनामा बजेट व्यवस्था गर्नुपर्छ । त्यसैले रोजगारी सिर्जना गर्ने खालका योजनाहरूलाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्छ भन्ने हाम्रो पार्टीको जोड छ ।

अहिले युवा, विद्यार्थीको विदेश पलायनले राज्यप्रति नै विश्वास गरिरहेको अवस्था देखिन्छ किन ? यो अवस्थालाई अन्त्य गर्न के उपाय हुनसक्छ ?

नागरिक जबसम्म आत्मनिर्भर बन्न सक्दैन, तबसम्म राष्ट्रवादले मात्थै जीविकोपार्जन हुँदैन । त्यसैले विदेशिनलाई बाध्यताको उपजको रूपमा लिनुपर्छ । त्यसैले म विदेशिनलाई नकारात्मक ठान्दिन । उनीहरूलाई यहाँ रोज्ने हो भने नेपालमा प्रसस्त रोजगारी सिर्जना गर्ने, उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी बढाउनुपर्छ र जनतामा विश्वास जगाउनसक्नुपर्छ ।

मुलुकमा भइरहेको भ्रष्टाचार रोक्न र सुशासन प्रवर्द्धन गर्न तपाईंको सुझाव र पहल के हुन सक्छ ?

नेपालमा भ्रष्टाचारलाई समाजबाट बहिष्कृत गर्नेभन्दा पनि उनीहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने स्वीकार्यता बढी छ । सानो या ठूलो भ्रष्टाचारमा धेरै मानिस मुछिएका छन् ।

छानबिन हुने हो भने सबैजसो पर्छन् । तर यसको स्वतन्त्र अनुसन्धान गर्ने निकायको खडेरी छ । तीन तहका सरकारमा देखिएको साझा अधिकारले पनि भ्रष्टाचार बढेको र सुशासन खस्केको अवस्था छ । अभियुक्तलाई उन्मुक्ति दिने गलत अभ्यासले यसलाई थप मलजल गरिरहेको छ ।

जनमत पार्टीले पहिलो

पटकमै राम्रो जनमत पाएको छ । तपाईंहरू अझै मधेश प्रदेशमा मात्थै सीमित हुनुहुन्छ, राष्ट्रियरूपमै सङ्गठन विस्तारमा ध्यान केन्द्रित गर्ने बेला भएन ?

हामी मधेशमा मात्थै केन्द्रित छैनौँ । हाम्रो जनाधार तराई-मधेशकेन्द्रित २२ जिल्ला छन् । त्यहाँबाटै हाम्रो उदय भयो । २०७२ को संविधान बनिस्केपछि धेरै कुरा व्यवस्थित भएको छ । त्यसैले हामी मूलधारबाटै अगाडि बढ्ने उद्देश्यले संसदमा आएका हौँ । अहिलेको एजेण्डालाई राष्ट्रव्यापीरूपमै कसरी समाधान गरेर लैजाने भन्ने लागिरहेका छौँ । पहाड र काठमाडौँ उपत्यकामा पनि शक्ति विस्तार गरिरहेका छौँ ।

जनतामा व्यवस्थाप्रति निराशा पलाएको देखिन्छ । कारण के हो र ? आशाको सञ्चार कसरी ल्याउन सकिन्छ ?

व्यवस्था खराब हैन अवस्था चाँहिँ खराब भएको छ । यो व्यवस्था उत्कृष्ट व्यवस्था हो । व्यवस्थाको दोष हैन । पातहरूको दोष छ । जनताका छोराछोरी राष्ट्रपति बन्ने अवसर पाएका छन् । तर, सरकार चलाउने पातहरूको कमीकमजोरीले गर्दा विभिन्न चलखेलले व्यवस्था माथि प्रहार भयो । जनतामाथि निराशा उत्पन्न गरायो । हामीले यो भास्यलाई चिर्ने प्रयास पनि गरेनौँ । जनता आफैँ पनि जागरुक बन्न सकेनन् । त्यसैले अब यो अवस्थालाई सुधार गर्न र नयाँ पुस्तालाई जानकारी गराउन पहलकदमी लिनुपर्ने हुन्छ । राम्रो काम गरेर देखाउन सक्नुपर्छ । मुलुकमा खासगरी गुणस्तरीय शिक्षा र रोजगारीमा जोड दिनुपर्छ ।

अन्त्यमा, एउटा नेताले चाहिँमा देश बन्न सक्ने रहेछ भन्ने उदाहरण छिमेकबाट सिक्न सकिन्छ, यहाँ विश्व बुझेको नेता पनि हुनुहुन्छ । यसमा तपाईंको दृष्टिकोण के हो ?

नेपालको सन्दर्भमा राजनीतिक व्यवस्था प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनुपर्छ । जस्तैः स्थानीय तहमा स्वतन्त्र रूपमा जितेकाले हामीले भन्दा पनि राम्रा काम गरिरहेको देखिन्छ । म पनि राजनीतिको माध्यमबाट केही गर्न सकिन्छ भन्ने होमिएको हुँ । हाम्रो प्रमुख एजेण्डा कसरी धेरै रोजगारी सिर्जना गर्ने भन्ने हो । हामीले त्यसमा पहल गरिरहेका छौँ । अहिलेको व्यवस्थाभित्र धेरै गरिहाल्ने अवस्था छैन । अधिकारको सदुपयोग गर्दै आफ्नो 'भिजन'लाई लागू गर्न सक्ने खालको अवस्था आएमा पक्कै पनि देशलाई आर्थिक समृद्धिको दिशामा अगाडि बढाउन सक्छौँ भन्ने मान्यतामा छौँ । रासस

मेयर गोल्ड कप प्रतियोगिता हुने

मधेशदृष्टि कलैया ।

महागढीमाई नगरपालिका-५ बगरमपुरमा मेयर गोल्ड कप फुटबल प्रतियोगिता आयोजना हुने भएको छ । लियो क्लब अफ गंजभवानीपुरको आयोजनामा हुने प्रतियोगितामा स्थानीय क्लबसहित बारा, पर्सो,

रौतहट, सलाही लगायतका ठाउँबाट आठ वटा टिमको सहभागिता रहने क्लबका अध्यक्ष चन्द्रन कुमार सोनारले बताए । नगरपालिका र वडा कार्यालयबाट प्राप्त सहयोग राशीबाट प्रतियोगितामा प्रथम हुने टिमलाई नगद एक लाख

रुपैयाँ र दोस्रो हुने टिमलाई नगद ५० हजार रुपैयाँका साथै शिल्ड, मेडल र प्रमाणपत्र वितरण गरिने आयोजकले जनाएको छ । यसैगरी विभिन्न विद्यामा उत्कृष्ट हुने खेलाडीहरूलाई नगदसहित शिल्ड र प्रमाणपत्र पाउने व्यवस्था गरिएको छ । महागढीमाई नगरपालिका-५ बगरमपुर स्थित बौद्धीमाई रंगशालामा जेठ १९ गते दिउँसो साढे ३ बजे उद्घाटन खेल हुनेछ । पालिकालाई खेलको माध्यमले चिनाउने उद्देश्यले प्रतियोगिता संचालन गरिएको वडा अध्यक्ष गजेन्द्र प्रसाद जयसवालले बताए ।

विकल पौडेल दोस्रो पटक भ्रष्टाचारी ठहर

मधेशदृष्टि वीरगंज ।

विशेष अदालतले सुरक्षण मुद्रण केन्द्रको कार्यकारी निर्देशकबाट बर्खास्तीमा परेका विकल पौडेललाई दोस्रो पटक भ्रष्टाचारी ठहर गरेको छ । न्यायाधीश टेकनारायण कुँवर र सदस्यहरू रामबहादुर थापा र रितेन्द्र

थापाको इजलासले झुटा विवरण पेश गरी लाभ लिएको आरोपमा भ्रष्टाचारी ठहर गरेको हो । विशेष अदालतले उनलाई ६ महिना कैद र १० हजार रुपैयाँ जरिवाना हुने फैसला गरेको हो । उनीमाथि झुटा विवरण पेश गरेर सचिव सरहको पद लिएको आरोपमा

थप ६ महिना कैद सजाय तोकेको छ । अख्तियारले ९ वैशाख, २०८१ मा पौडेलमाथि अमेरिकाको स्थायी आवास अनुमतिपत्र (पीआर) लिएको अवस्थामा त्यसलाई लुकाई नेपालमा सार्वजनिक पदमा नियुक्ति लिएको आरोपमा भ्रष्टाचार मुद्दा दायर गरेको थियो ।

गण्डकीका मुख्यमन्त्री पदमुक्त पाण्डेलाई नियुक्ति गर्न परमादेश

मधेशदृष्टि वीरगंज ।

सर्वोच्च अदालतले गण्डकीका मुख्यमन्त्री खगराज अधिकारीलाई पदमुक्त गरेको छ । सर्वोच्चले गण्डकी प्रदेशसभामा सबैभन्दा ठूलो दल नेपाली कांग्रेस संसदीय दलका नेता सुरेन्द्रराज पाण्डेलाई मुख्यमन्त्री नियुक्त गर्न परमादेश

दिएको छ । ६० सदस्यीय गण्डकी प्रदेश सभामा सभामुख कृष्णप्रसाद धितालले ३० जनाको समर्थनमै मुख्यमन्त्री खगराजले विश्वासको मत पाएको घोषणा गरेका थिए । जबकी संविधान अनुसार ३१ प्रदेशसभा सदस्यले समर्थन गर्नुपर्ने थियो । सभामुख प्रयोग

भएर खगराजलाई विश्वासको मत दिलाएपछि पाण्डे सर्वोच्च गएका थिए । सर्वोच्चका न्यायाधीश कुमार रेग्मी र सुनील पोखरेलको इजलासले खगराजलाई पदमुक्त गर्दै ठूलो दलको हैसियतमा सुरेन्द्रराज पाण्डेलाई मुख्यमन्त्री नियुक्त गर्न परमादेश जारी गरेको हो ।